

Meditatie in de Paasnacht, 2007

Tekst: Johannes 20: 1-18

Gemeente van Christus,

Het is Pasen en de verhalen en de beelden buitelen vanavond over ons heen. We hebben de binnenkomst van het licht gevierd. Het was donker in de kerk en na de diensten van donderdag en vrijdag was het donker in ons hart. We hebben het verdriet gevoeld om het lijden van de Heer, het sterven van de Heer. Maar we hebben ook onze eigen pijn gevoeld, het gemis, het verdriet en het angst. Zo kwamen we vanavond naar de kerk. En zo donker was het vanavond in de kerk. En dan is er plotseling nieuw licht. *'Licht van Christus – Heer, wij danken U'*.

Het is een klein, kwetsbaar vlammetje. Eén windvlaag en de kaars is uit, één regendruppel en het is weer donker. Maar het licht werd sterker, het vuur was aanstekelijk en het verspreidde zich over de kerk. Zo is het met licht – o zo kwetsbaar, maar o zo sterk. Eén vlammetje verdrijft de duisternis van een hele kerk! Eén woord van hoop kan licht brengen in ons hart. Eén blik van herkenning. Eén arm om je schouder. Eén mens die je wil zien en zegt dat je er mag zijn! Zo klein, zo kwetsbaar – maar zo vol betekenis en vol kracht. We hebben erbij gebeden: *'Als alles duister is, ontsteek dan een lichtend vuur dat nooit meer dooft – vuur dat nooit meer dooft!'*

Toen werd het licht in de kerk, de muziek veranderde van toon, het licht veranderde alles. Bloemen bleken er op tafel te staan, de kleur die de afgelopen dagen van paars naar bloedrood was veranderd is nu wit! En bij het graan dat we zaaiden, het offer in vertrouwen, is nu het nieuwe leven zichtbaar. Zo getuigt alles van onze nieuwe hoop en onze nieuwe verwachting: nieuw leven breekt zich baan door de duisternis van ons bestaan. Goddank, er is nieuw leven!

En dus gingen we lezen, lezen van Gods bevrijdende scheppingsdaad. Hoe betekenisvol dat God als allereerste scheppingsdaad het licht roept. Niet eerst bomen en dieren, niet eerst mensen of engelen, nee: *licht* – 'Er zij licht!' Ook ons bestaan is zo vaak als de aarde is haar ongeroepen, ongerepte staat: woest en ledig. Donker en onheilspellend. Grillig en angstig. Maar als God komt, komt hij met bevrijdende woorden: 'Er zij licht!' De schepping zelf is al bevrijding!

Maar de lichte inzet van de bijbel wil niet zeggen dat het altijd licht blijft. Ook na morgen is de wereld niet plotseling anders dan voor donderdag. Het leed en het verdriet wordt niet als met een tikje van een toverstok weggevaagd. Het

volk van God was in gevangenschap geraakt, ver weg van het land van belofte, ver weg van de vrijheid waartoe ze geroepen waren. En steeds weer raakt Gods volk weg van die vrijheid, steeds weer laat ze zich knechten.

En daarom lazten we van Gods voortgaande bevrijding. Ook in de slavernij in Egypte hoort Hij naar de nood van zijn volk. Hij bevrijdt hen. Nee, een gemakkelijke bevrijding is dat niet. Ze zijn nog maar nauwelijks Egypte uit of ze zitten alweer in de val, hun pas werd afgesneden door de Rode zee. Net als wij – er is steeds weer wat nieuws dat op ons pad komt. We komen soms van de regen in de drup. Israël staat voor de zee. Maar daar baant God zelf een pad doorheen, over de bodem van de zee – angstig, risicovol, ongekend vreemd. Maar ze redden het. Gods wegen naar bevrijding zijn soms onbegrijpelijk. Datzelfde pad door de zee zou voor de Egyptenaren een graf worden. Zo dicht liggen bevrijding en dood bij elkaar. Ook in ons leven. Pasen maakt niet alles in een keer klip en klaar. De wegen naar bevrijding zijn nog altijd smal, gevaarlijk en angstig. Maar als God ons voorgaat, zal het een weg naar bevrijding zijn!

Het herinnert ons er aan dat Pasen een bevrijdingsfeest is. Zoals Pesach verwijst naar de bevrijding uit de slavernij van Egypte, zo herinnert ons Pasen aan de bevrijding uit de banden van de dood en van de zonde. Daarom hebben we de hele weg van Jezus gevolgd, drie dagen lang. Het is geen automatisme, het is niet vanzelfsprekend. Pasen is niet een algemene waarheid die hier zichtbaar wordt. Het is alleen maar waar omdat het gebeurd is zoals het gebeurd is. Daarom moeten we de *hele* geschiedenis vertellen, de hele tocht: van het dienstbetoon en de maaltijd, van het verraad en de verloochening, van de eenzaamheid en het lijden, van de dood en de begrafenis, van het lege graf en de verschijning van de Heer.

Want alleen als we die hele weg hebben willen volgen, kunnen we ook ons eigen leven daarin voegen. Al luisterend verbinden we ons leven met Jezus' leven, ons lijden met Jezus' lijden, onze dood met Jezus' dood. En dan zet het lege graf en de ontmoeting met de Opgestane dat alles in een ander licht. De dood is wel onvermijdelijk, onontkoombaar – dat is nog altijd zo! -, maar de dood is niet langer het absolute einde.

* *

*

We lezen vanavond dat hele kleine, intieme verhaal van Maria Magdalena. Dat nou uitgerekend zij in dit evangelie de eerst mag zijn! Zij was als eerste bij het graf en ontdekt dat de steen weg is en het graf leeg. In paniek haalt ze de andere

leerlingen: 'Ze hebben de Heer weggenomen en we weten niet waar'. De eerste gedachte is: lugubere grafroof. Ook dat nog! Moet hen alles worden ontnomen?

Hun verwachtingen hadden ze steeds moeten bijstellen en met alle moeite van dien hadden ze steeds Jezus willen volgen. Maar dat het zo zou aflopen, in zo'n misserabele deceptie van een marteldood, dat hadden ze niet kunnen denken. En als ze dan in hun uitputting denken dat ze alles hebben gehad... is het graf leeg. Moet hen dan alles ontnomen worden? Zelfs geen graf meer van hun dierbare Heer. Wij weten immers hoe belangrijk het is een graf te hebben, een plek van rouw, een plek om nog iets van vreemde nabijheid te ervaren...

De mannen gaan naar binnen en constateren dat het graf inderdaad leeg is. Wat ze gedacht hebben weten we niet. Er staat alleen dat de 'andere leerling' (waarmee Johannes waarschijnlijk zichzelf bedoelt) 'begon te geloven'. Iets in hem zei dat het niet grafroof kon zijn. Maar hij begreep het nog niet – het kan immers ook helemaal niet. Hij had Jezus zien sterven!

Het wordt stil, iedereen gaat weg. Maar Maria Magdalena blijft bij het graf. Wat zou ze daar gezocht hebben? Nog één keer kijkt ze naar binnen. Zij had alles wat ze was te danken aan Jezus, Hij had haar bevrijdt van 7 demonen, weten we uit de andere evangeliën. Als dat geen bevrijding is! Maar was het toch een vergissing geweest? Maria kan het niet geloven.

Ze ziet twee engelen en lijkt er niet eens van de schrikken. Zij vragen waarom ze huilt en zij antwoordt: 'Ze hebben mijn Heer weggehaald en ik weet niet waar ze hem naartoe gebracht hebben'. Ze weet niet wat ze denken moet, maar de Heer moet ergens zijn – maar waar? Ze draait zich om en ziet een man: de tuinman, denkt ze. Ook hij vraagt waarom ze huilt en opnieuw zegt Maria: 'Als u hem hebt weggehaald, zeg me dan ten minste waarheen... dan kan ik het lichaam zelf begraven'. Maria blijft trouw aan haar Heer, zelfs aan haar dode Heer. Ze wil niet dat er met Hem gesold wordt, ze wil niet dat hij naamloos ergens wordt weggelegd. Maria blijft trouw aan Jezus, zelfs in haar diepste wanhoop, zelfs bij een leeg graf!

Dan klinkt die stem: 'Maria!'. Maria draait zich om, want ze herkent in die stem Jezus, ze herkent haar heer. Johannes komt in zijn vertelling zo dicht bij als hij kan en laat haar uitroep onvertaald: '*Rabboeni*' – 'Mijn heer!' En meteen wil Maria hem vastgrijpen, vastklemmen, Hem nooit meer laten gaan. Natuurlijk, dat is de passie van de liefde, dat is de hunkering van een ziel die zich verbonden weet met haar Heer: nu nooit meer loslaten. Nooit meer!

Maar Jezus zegt dan: 'Houd me niet vast, Maria, want ik ben nog niet opgestegen naar mijn Vader'. Het zijn mysterieuze woorden. Wat gebeurt hier, waar zijn wij getuige van? Maria die Jezus eerst niet herkent; pas als Hij haar naam noemt ziet ze het: 'Het is de Heer!' Wie is dit? Is Jezus zo onherkenbaar? Is de Opgestane een andere dan de Gekruisigde? Nee, toch niet, want als Jezus haar naam noemt herkent ze hem wel. En ze vertelt later aan de leerlingen 'Ik heb de Heer gezien'. *Ik heb de Heer gezien!* Dat is het evangelie volgens Maria Magdalena: *'Ik heb de Heer gezien, toen hij mijn naam noemde, heb ik de Heer gezien!'*

Hoort u hoe persoonlijk die uitroep is? Pasen is hier niet een algemene waarheid: Jezus is terug. Jezus laat zich immer ook niet terugtrekken in het leven dat de leerlingen met Hem hadden – 'Houd mij niet vast' –, nee, het is een uiterst persoonlijke ontmoeting met de Opgestane. Alleen wie de Opgestane persoonlijk ontmoet kan het geloven. Alleen wie zijn of haar naam genoemd hoort, kan zeggen 'Raboenni', mijn Heer!

Maria ontmoet Hem omdat ze trouw bleef aan haar Heer zelfs toen alles voorbij leek. Zou dat ook voor ons kunnen gelden? Dat we alleen de Opgestane Heer kunnen ontmoeten als we trouw blijven, ook als alles donker wordt? Als alle feiten tegenspreken, als alles en iedereen je verlaten lijkt te hebben, als de kerken leeglopen en het geloof belachelijk wordt gemaakt. Trouw blijven, ook bij het lege graf. En dan onze naam horen, persoonlijk onze naam horen noemen!

Ik wil het geloven. Ik wil geloven dat het op die manier ook steeds weer Pasen kan worden in ons leven! Ik wil het er op wagen, ook als alles er tegen lijkt te pleiten. Ik geloof dat we dan weer de Heer gaan zien.

Dat de nacht is opengescheurd door het licht –
Dat het een teken zal zijn dat geen mens
aan een duister lot is overgelaten!

Wij wensen elkaar een vrolijk Pasen!

Amen